

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likuma mērķis

(1) Likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Latvijas Republikas Satversmē noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumu un nemantisko kaitējumu (turpmāk — kaitējuma atlīdzinājums), kas tai nodarīts kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

(2) Iestāde šā likuma izpratnē ir:

- 1) izmeklēšanas iestāde;
- 2) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (turpmāk — Kontroles dienests);
- 3) valsts vai pašvaldības institūcija, kura uzsākusi vai izskatījusi administratīvā pārkāpuma lietu.

2. pants. Likuma darbība

(1) Likums nosaka:

- 1) kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu, kaitējuma veidus un kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanas nosacījumus;
- 2) kārtību, kādā izskata privātpersonas iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu;
- 3) kārtību, kādā izpilda kaitējuma atlīdzinājuma lietā pieņemto lēmumu vai tiesas nolēmumu par kaitējuma atlīdzināšanu;
- 4) kārtību, kādā izvērtē un nosaka amatpersonu atbildību ar kaitējuma atlīdzinājumu saistītajos gadījumos.

(2) Šā likuma noteikumi piemērojami arī šajā likumā tieši neminētos gadījumos, ja kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā privātpersonai nodarīts kaitējums iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas rīcības dēļ.

3. pants. Kaitējuma atlīdzinājuma finansēšanas avoti

(1) Kriminālprocesā nodarīto kaitējumu atlīdzina no valsts pamatbudžeta.

(2) Administratīvo pārkāpumu lietvedības gaitā nodarīto kaitējumu atlīdzina no tās publisko tiesību juridiskās personas budžeta, kura nodarījusi kaitējumu, proti, no:

- 1) valsts pamatbudžeta;
- 2) pašvaldības budžeta;
- 3) citas atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas budžeta.

(3) Ja kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu administratīvā pārkāpuma lietvedībā radījusi dažādu publisko tiesību juridisko personu iestāžu prettiesiska vai nepamatota rīcība, nodarīto kaitējumu atlīdzina proporcionāli attiecīgās iestādes nodarītajam kaitējumam no katras publisko tiesību juridiskās personas budžeta atsevišķi.

II nodaļa

Kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskā pamata noteikšana

4. pants. Kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats

(1) Fiziskajai personai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja iestājies viens no šādiem apstākļiem:

- 1) spēkā stājies attaisnojošs tiesas spriedums, ar kuru persona atzīta par nevainīgu un attaisnota visās pret to celtajās apsūdzībās;
- 2) kriminālprocess pilnībā izbeigts personu rehabilitējošu apstākļu dēļ;
- 3) spēkā stājies tiesas spriedums, ar kuru persona attaisnota apsūdzībā par kādu no noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā saukta pie kriminālatbildības, ja šai personai konkrētā kriminālprocesa gaitā tika piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts procesuāls piespiedu līdzeklis un par noziedzīgu nodarījumu, par kura izdarīšanu persona notiesāta, likums neparedz brīvības atņemšanas sodu;
- 4) kriminālprocess izbeigts tā daļā personu rehabilitējošu apstākļu dēļ, ja šai personai attiecīgā kriminālprocesa gaitā tika piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts procesuāls piespiedu līdzeklis un kriminālprocess turpinās tā daļā par noziedzīgu nodarījumu, par kura izdarīšanu likums neparedz brīvības atņemšanas sodu;
- 5) attiecīgajā kriminālprocesā piemērotā ar brīvības atņemšanu saistītā procesuālā piespiedu līdzekļa ilgums pārsniedzis ar galīgo spriedumu piesprietā brīvības atņemšanas soda ilgumu;
- 6) ar kriminālprocesā pilnvarotas amatpersonas nolēmumu konstatēts pārkāpums procesuālās darbības norisē, kura rezultātā iznīcināts vai nesamērīgi bojāts īpašums.

(2) Privāto tiesību juridiskajai personai (turpmāk — juridiskā persona) tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas, ja spēkā stājies nolēmums par procesa izbeigšanu pilnībā vai daļā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu šai personai, nekonstatējot Krimināllikumā noteikto pamatu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai attiecīgajai personai.

5. pants. Administratīvā pārkāpuma lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats

Privātpersonai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja iestājies viens no šādiem apstākļiem:

- 1) spēkā stājies lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu sakarā ar to, ka:
 - a) nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva,
 - b) fiziskā persona rīkojusies galējās nepieciešamības vai nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklī;
- 2) administratīvās aizturēšanas termiņš pārsniedzis likumā noteikto termiņu.

6. pants. Prettiesiska un nepamatota rīcība

(1) Iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcība šā likuma izpratnē ir prettiesiska, ja ar šo rīcību pārkāptas tiesību normas un vēlāk iestājies viens no šajā likumā norādītajiem kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem. Prettiesisku rīcību konstatē ar iestādes, kriminālprocesā pilnvarotas amatpersonas vai tiesas nolēmumu.

(2) Iestādes, prokuratūras, tiesas vai Kontroles dienesta rīcība šā likuma izpratnē ir nepamatota, ja tā lēmums pieņemšanas brīdī ir atbilstis tiesību normām, taču vēlāk iestājies viens no šajā likumā norādītajiem kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem.

7. pants. Cēloņsakarība

Tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesisko vai nepamatoto rīcību un privātpersonai nodarīto kaitējumu pastāv tieša cēloņsakarība — objektīva saikne starp iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcību un tās radīto laika ziņā vēlāk sekojošo kaitējumu, proti, minētā rīcība radījusi un noteikusi kaitējuma iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šo kaitējumu.

8. pants. Līdzatbildība

Privātpersona ir līdzatbildīga par tādu kaitējumu, kura rašanos izraisījusi tās rīcība kriminālprocesa vai administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā, apzināti uzņemoties citas personas vainu par noziedzīga nodarījuma vai administratīvā pārkāpuma izdarīšanu vai citādi apzināti izraisot kaitējuma rašanos.

9. pants. Kaitējuma atlīdzinājuma pamatošana un pierādīšana

(1) Zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu un atlīdzības apmēru pierāda ar Administratīvā procesa likumā norādītajiem pierādīšanas līdzekļiem.

(2) Faktus, kas apliecina nemantiskā kaitējuma nodarīšanu, pierāda ar Administratīvā procesa likumā norādītajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt, kā izpaužies tās nemantisko tiesību un ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, un pamatot atlīdzības apmēru.

III nodaļa

Kaitējuma veidi un kaitējuma atlīdzinājuma noteikšana

10. pants. Zaudējums

(1) Zaudējums šā likuma izpratnē ir mantiski novērtējams pametums, kas privātpersonai radies iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā.

(2) Aprēķinot zaudējumu, ņem vērā arī atrauto peļņu, ja privātpersona spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta.

(3) Zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Izmaksas par juridisko palīdzību un ar to saistītajiem izdevumiem atlīdzina atbilstoši normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu kriminālprocesā noteiktajiem veidiem un apmēram.

(4) Šā likuma izpratnē zaudējums ir arī tāds mantiski novērtējams pametums, kas privātpersonai radies Kontroles dienesta nepamatotas vai prettiesiskas rīcības dēļ, ja, pamatojoties uz Kontroles dienesta sniegto informāciju, ir uzsākts kriminālprocess vai administratīvā pārkāpuma lietvedība un vēlāk iestājies kāds no šajā likumā norādītajiem kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem.

11. pants. Nemantiskais kaitējums

Nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarīts:

1) fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas;

2) juridiskās personas darījumu reputācijas, komercnoslēpuma, autortiesību vai citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

12. pants. Zaudējuma noteikšana

(1) Zaudējuma apmēru nosaka, novērtējot pierādījumus.

(2) Ja iestāde, kas izskata privātpersonas iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu (turpmāk — lēmējiestāde), vai tiesa, nosakot zaudējuma apmēru, konstatē privātpersonas līdztbildību (8. pants), zaudējuma apmēru attiecīgi samazina.

(3) Nosakot atrautās peļņas apmēru, lēmējiestāde vai tiesa ņem vērā vispārīgos riskus un konkrētā gadījuma apstākļus, kas ietekmē atrautās peļņas varbūtību. Atrautā peļņa atlīdzināma tādā apmērā, kas saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta datiem par privātpersonas pēdējā taksācijas gada ienākumu apjomu nepārsniedz šīs personas vidējos gada ienākumus, par kuriem nomaksāti nodokļi.

(4) Ja fiziskajai personai radīto zaudējumu veido nesaņemtā darba samaksa, zaudējuma apmērā ietver arī nomaksājamā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summu un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu darba ņēmēja daļu.

(5) Ar šajā likumā lietoto terminu "darba samaksa" saprot arī terminu "atlīdzība" Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma izpratnē.

(6) Zaudējuma atlīdzībai, kas nav atlīdzība par mantai nodarītiem zaudējumiem, piemēro Centrālās statistikas pārvaldes noteikto patēriņa cenu indeksu.

13. pants. Zaudējuma atlīdzības apmēra noteikšana

(1) Nosakot atbilstīgu zaudējuma atlīdzības apmēru, ņem vērā iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības raksturu (6. pants), kā arī privātpersonas rīcību.

(2) Nosakot zaudējuma atlīdzības apmēru, papildus var ņemt vērā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus, ja tos ir iespējams objektīvi pierādīt.

(3) Saskaņā ar šā likuma 12. pantu aprēķināto zaudējuma summu atlīdzina šādā apmērā:

1) ja zaudējuma summa nepārsniedz 145 000 *euro*, — 100 procentu apmērā;

2) ja zaudējuma summa ir no 145 000 *euro* līdz 1 450 000 *euro*, — 145 000 *euro* plus 50 līdz 100 procentu apmērā no summas, kas pārsniedz 145 000 *euro*;

3) ja zaudējuma summa pārsniedz 1 450 000 *euro*, — saskaņā ar šīs daļas 2. punktu aprēķinātā summa plus līdz 50 procentiem no summas, kas pārsniedz 1 450 000 *euro*.

14. pants. Nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšana

(1) Nemantisko kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības raksturu (6. pants), apsūdzības smagumu, kriminālprocesa ilgumu, fiziskās personas personību un rīcību, līdztbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

(2) Nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas

nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību.

(3) Ja lēmējinstāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās.

(4) Nemantiskā kaitējuma atlīdzību nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*. Ar nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu nodarīta nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēru nosaka saskaņā ar šā likuma 15. pantu.

15. pants. Ar nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu nodarīta nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšana

(1) Ja ir iestājies viens no šajā likumā paredzētajiem kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem, fiziskajai personai ir tiesības uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu par nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu, ja tai:

- 1) piespriests kriminālsods un persona šo sodu izcietusi pilnībā vai daļēji;
- 2) piemērots Kriminālprocesa likumā paredzētais ar brīvības atņemšanu saistītais procesuālais piespiedu līdzeklis;
- 3) piemērots Krimināllikumā paredzētais ar brīvības atņemšanu saistītais medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis;
- 4) kriminālprocesa ietvaros piemērots audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis — ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē;
- 5) piemērots administratīvais arests un tas pilnībā vai daļēji izpildīts;
- 6) piemērota administratīvā aizturēšana, kas pārsniedza likumā noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu.

(2) Ievērojot šā likuma 4. panta pirmajā daļā un 5. pantā (ja pilnībā vai daļēji izciests administratīvais arests) minētos nosacījumus, fiziskajai personai izmaksā kaitējuma atlīdzību par prettiesisku vai nepamatotu brīvības ierobežošanu divu dienu darba samaksas apmērā par katru dienu (24 stundām), kurā personas brīvība bija ierobežota.

(3) Aprēķinot nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēru, ņem vērā šā likuma 4. panta pirmajā daļā un 5. pantā (ja pilnībā vai daļēji izciests administratīvais arests) minēto nosacījumu iestāšanās brīdī valstī noteikto minimālo mēnešalgu.

(4) Vienas dienas darba samaksu aprēķina, dalot valstī noteikto minimālo mēnešalgu šā likuma 4. panta pirmajā daļā un 5. pantā (ja pilnībā vai daļēji izciests administratīvais arests) minēto nosacījumu iestāšanās brīdī ar 30. Vienas dienas darba samaksu nosaka veselos skaitļos, atmetot ciparus aiz komata.

(5) Ja fiziskās personas brīvība ir tikusi ierobežota mazāk nekā 24 stundas, uzskatāms, ka šīs personas brīvība bija ierobežota 24 stundas, izņemot šā likuma 5. panta 2. punktā minēto gadījumu.

(6) Šā likuma 5. panta 2. punktā minētajā gadījumā fiziskajai personai ir izmaksājama kompensācija par prettiesisku vai nepamatotu brīvības ierobežošanu (laiku, kas pārsniedz administratīvās aizturēšanas termiņu) divu stundu darba samaksas apmērā par katru stundu (60 minūtes), kurā šīs personas brīvība bija ierobežota. Vienas stundas darba samaksu aprēķina, dalot valstī noteikto minimālo mēnešalgu šā likuma 5. panta 2. punktā minēto nosacījumu iestāšanās brīdī ar 240. Vienas stundas darba samaksu nosaka veselos skaitļos, atmetot ciparus aiz komata.

(7) Ja fiziskās personas brīvība šā likuma 5. panta 2. punktā minētajā gadījumā ir tikusi ierobežota mazāk nekā 60 minūtes, uzskatāms, ka šīs personas brīvība bija ierobežota 60 minūtes.

(8) Lēmējinstāde var samazināt kaitējuma atlīdzības apmēru, kas aprēķināts saskaņā ar šā panta nosacījumiem, ievērojot tās fiziskās personas personību raksturojošas ziņas un līdzatbildību, kuras brīvība tikusi nepamatoti ierobežota.

16. pants. Privātpersonas tiesisko interešu aizsardzības līdzekļi

(1) Laiku, kurā fiziskajai personai tikusi prettiesiski vai nepamatoti ierobežota brīvība, tiesības pildīt amata (darba) vai dienesta pienākumus vai veikt noteikta veida nodarbošanos, ieskaita kopējā apdrošināšanas (darba) stāžā vai izdienas stāžā, ja personai par attiecīgo periodu aprēķināta zaudējumu atlīdzība par nesaņemto darba samaksu, tai skaitā kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu.

(2) Ja ziņas par kriminālprocesu vai administratīvo pārkāpumu lietvedību atspoguļotas plašsaziņas līdzekļos un ir iestājies šā likuma 4. vai 5. pantā norādītais kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats, pēc privātpersonas pieprasījuma plašsaziņas līdzekļi publicē informāciju par kriminālprocesa vai administratīvo pārkāpumu lietvedības izbeigšanu.

(3) Privātpersonai, pamatojoties uz šīs personas iesniegumu, atjaunojamas tās tiesības, militārās vai speciālās dienesta pakāpes un amata pakāpes, kā arī apbalvojumi un goda nosaukumi, kas tai atņemti saistībā ar iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesisku vai nepamatotu rīcību, ja nepastāv citi tiesiski vai faktiski šķēršļi to atjaunošanai.

IV nodaļa Kārtība, kādā izskata iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu

17. pants. Lēmējiestāde

(1) Lēmējiestāde par kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu ir:

1) Ģenerālprokuratūra, ja lēmums, kas ir par pamatu tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu, pieņemts pirmstiesas kriminālprocesā;

2) Tieslietu ministrija, ja spriedumu vai lēmumu, kas ir par pamatu tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu, ir pieņēmusi tiesa.

(2) Lēmējiestāde par administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu ir:

1) iestādes, kas pieņēma lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, augstāka iestāde;

2) iestāde, kas pieņēma lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, ja augstākas iestādes nav;

3) iestāde, kas pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu, ja administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana ir pakļauta tiesai.

(3) Lēmējiestāde par administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu ir pašvaldības dome, ja lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā pieņēmusi pašvaldības iestāde.

18. pants. Iesnieguma par kaitējuma atlīdzināšanu iesniegšana

(1) Privātpersona rakstveida iesniegumu par kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu iesniedz lēmējiestādei atbilstoši šā likuma 17. panta pirmajā daļā minētajai kompetencei.

(2) Privātpersona rakstveida iesniegumu par administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu iesniedz iestādei, kas izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu un pieņēma lēmumu, vai iestādei, kas pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu, ja administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana ir pakļauta tiesai.

(3) Iestāde, kas saņem privātpersonas iesniegumu par administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, nekavējoties pārsūta to lēmējiestādei.

19. pants. Iesnieguma par kaitējuma atlīdzināšanu saturs

(1) Iesniegumā par kaitējuma atlīdzināšanu norāda:

1) iesniedzēja vārdu, uzvārdu, personas kodu (vai dzimšanas gadu un datumu) un dzīvesvietu, bet juridiskajai personai — nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi;

2) prasījumu;

3) faktus, kas pamato tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu;

4) fiziskajai personai — personīgā konta rekvizītus kredītiestādē vai pasta norēķinu sistēmā, juridiskajai personai — konta rekvizītus kredītiestādē, uz kuru pārskaitāma kaitējuma atlīdzība.

(2) Iesniegumam pievieno dokumentus, kas apliecina kaitējuma nodarīšanas faktu un kaitējuma atlīdzības apmēru.

(3) Pieprasot kaitējuma atlīdzināšanu par vairākiem kaitējuma veidiem, iesniegumā norāda atsevišķi katra kaitējuma veidu un pieprasīto summu.

(4) Pieprasot zaudējuma (nesaņemtās darba samaksas) atlīdzināšanu, privātpersonai ir pienākums iesniegt darba devēja izziņu, kurā tas norādījis:

1) laikposmu, par kuru izmaksājama nesaņemtā darba samaksa [laikposmu, kurā fiziskajai personai pastāvēja darba tiesiskās vai dienesta tiesiskās attiecības un darba samaksa nav saņemta sakarā ar nespēju pildīt darba (amata) pienākumus, ja ir iestājies kāds no šā likuma 4. panta pirmajā daļā vai 5. pantā minētajiem apstākļiem];

2) aprēķināto nesaņemto darba samaksu, tai skaitā kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu;

3) aprēķinātās darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;

4) aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokli;

5) fiziskajai personai izmaksājamo nesaņemto darba samaksas summu [zaudējuma atlīdzības (nesaņemtās darba samaksas) summu] pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu darba ņēmēja daļas ieturējuma;

6) valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu darba devēja daļu par privātpersonai izmaksājamo nesaņemto darba samaksas summu.

(5) Ja persona nevar iesniegt šā panta ceturtajā daļā minēto izziņu, tā iesniegumā par kaitējuma atlīdzināšanu norāda pamatotu iemeslu, kādēļ minēto izziņu nav iespējams iesniegt. Šā panta ceturtajā daļā minēto ziņu nesniegšana vai nepilnīga to sniegšana var būt par pamatu atteikumam atlīdzināt zaudējumu — nesaņemto darba samaksu.

(6) Ja privātpersona pieprasa zaudējumu — nesaņemtās darba samaksas vai atrautās peļņas — atlīdzināšanu, lēmējīestādei ir tiesības pieprasīt no Valsts ieņēmumu dienesta lēmuma pieņemšanai nepieciešamo informāciju par šīs personas ienākumu apmēru. Valsts ieņēmumu dienests sniedz pieprasīto informāciju par privātpersonas ienākumu apmēru atbilstoši tā rīcībā esošajās nodokļa deklarācijās norādītiem privātpersonas ienākumiem.

20. pants. Iesnieguma iesniegšanas termiņš

Privātpersona iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu iesniedz sešu mēnešu laikā pēc šā likuma 4. vai 5. pantā minēto apstākļu iestāšanās.

21. pants. Iesnieguma izskatīšanas termiņš

(1) Lēmējīestāde triju mēnešu laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu un pieņem lēmumu par kaitējuma atlīdzināšanu.

(2) Ja objektīvu iemeslu dēļ šā panta pirmajā daļā noteikto termiņu nav iespējams ievērot, lēmējīestāde to var pagarināt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

22. pants. Lēmums par zaudējuma — nesaņemtās darba samaksas — atlīdzināšanu

Ja fiziskajai personai izmaksājamā zaudējuma atlīdzība sastāv no nesaņemtās darba samaksas, tai skaitā kompensācijas par neizmantoto atvaļinājumu, lēmējiestāde atbilstoši likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajai kārtībai aprēķina no zaudējuma atlīdzības summas ieturamo iedzīvotāju ienākuma nodokli un atbilstoši likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteiktajai kārtībai — veicamās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Šajā gadījumā lēmējiestādei ir pienākums lēmumā par zaudējuma atlīdzināšanu norādīt:

- 1) laikposmu, par kuru izmaksājama nesaņemtā darba samaksa un aprēķināti normatīvajos aktos noteiktie nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- 2) darba samaksu, tai skaitā kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu;
- 3) darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- 4) darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas veicamas no atlīdzības izmaksātājas iestādes budžeta līdzekļiem;
- 5) iedzīvotāju ienākuma nodokli;
- 6) fiziskajai personai izmaksājamo zaudējuma atlīdzības (nesaņemtās darba samaksas) summu pēc valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu darba ņēmēja daļas un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieturēšanas;
- 7) laikposmu, kas ieskaitāms fiziskās personas kopējā apdrošināšanas (darba) stāžā vai izdienas stāžā.

23. pants. Kaitējuma atlīdzinājuma lietā pieņemtā lēmuma pārsūdzēšana

Lēmējiestādes lēmumu par kaitējuma atlīdzināšanu var pārsūdzēt tiesā saskaņā ar Administratīvā procesa likumu.

V nodaļa

Kaitējuma atlīdzinājuma lietā pieņemtā lēmuma izpilde

24. pants. Izpildiestāde un kaitējuma atlīdzības izmaksas kārtība

- (1) Izpildiestāde ir iestāde, kas šajā pantā paredzētajā kārtībā izmaksā kaitējuma atlīdzību.
- (2) Ja lēmums par kaitējuma atlīdzināšanu ir vērsts pret pašvaldību, tajā noteikto summu izmaksā no attiecīgās pašvaldības budžeta tam pilnvarota pašvaldības iestāde.
- (3) Ja lēmējiestādes lēmums vai tiesas nolēmums par kaitējuma atlīdzināšanu ir vērsts pret tādu atvasinātu publisko tiesību juridisko personu, kas nav pašvaldība, tajā noteikto summu izmaksā no attiecīgās atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas budžeta.
- (4) Šā panta otrajā un trešajā daļā neminētajos gadījumos kaitējuma atlīdzību izmaksā Tieslietu ministrija no šim mērķim paredzētajiem valsts pamatbudžeta līdzekļiem.

25. pants. Kārtība, kādā izpilda lēmumu vai tiesas nolēmumu par kaitējuma atlīdzības izmaksu

(1) Pēc tam kad kļuvis neapstrīdams kaitējuma atlīdzinājuma lietā pieņemtais lēmējiestādes lēmums vai tiesas nolēmums par kaitējuma atlīdzināšanu, lēmējiestāde vai iestāde, kas tiesā bija pieaicināta atbildētāja pusē, mēneša laikā nosūta izpildiestādei lēmuma vai tiesas nolēmuma norakstu un informāciju par attiecīgās privātpersonas norēķinu kontu kredītiestādē vai pasta norēķinu sistēmas kontu, personas datiem un dzīvesvietas adresi. Izpildiestāde mēneša laikā pēc minētās informācijas saņemšanas izmaksā kaitējuma atlīdzību, pārskaitot to uz privātpersonas kontu kredītiestādē vai pasta norēķinu sistēmas kontu, pirms kaitējuma atlīdzības izmaksas ieturot nodokļus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(2) Ja fiziskajai personai izmaksājamā kaitējuma atlīdzība sastāv no nesaņemtās darba samaksas, lēmējinstāde, nosūtot tiesas nolēmumu izpildiestādei, pavadvēstulē norāda šā likuma 22. pantā minēto informāciju.

(3) Izpildiestāde ieskaita atbilstošajā valsts budžeta ieņēmumu kontā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu darba ņēmēja daļu, kas ieturēta no nesaņemtās darba samaksas, un darba devēja daļu atbilstoši likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteiktajai kārtībai, iedzīvotāju ienākuma nodokļa kontā Valsts kasē — iedzīvotāju ienākuma nodokli, kas ieturēts no nesaņemtās darba samaksas atbilstoši likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajai kārtībai.

(4) Izpildiestāde paziņo Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai laikposmu, kas ieskaitāms fiziskās personas kopējā apdrošināšanas (darba) stāžā, un institūcijai, kas aprēķina fiziskās personas izdienas stāžu, — laikposmu, kas ieskaitāms izdienas stāžā.

(5) Izpildiestāde informē Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru par tiem valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu maksājumiem valsts budžetā, kuri veicami no nesaņemtās darba samaksas, un nodokļu administrāciju — par iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumiem, iesniedzot paziņojumu par fiziskajai personai izmaksātajām summām. Izpildiestāde pārskaita šos maksājumus valsts budžetā saskaņā ar normatīvajiem aktiem valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa jomā.

(6) Izpildiestāde, pieņemot pamatotu lēmumu, kaitējuma atlīdzību var izmaksāt pa daļām. Izmaksu veic ne ilgāk kā gada laikā pēc šā panta pirmajā daļā minētās informācijas saņemšanas. Izpildiestāde par attiecīgo lēmumu rakstveidā informē privātpersonu. Šis lēmums nav apstrīdams vai pārsūdzams.

26. pants. Ar kaitējuma atlīdzinājumu saistīto gadījumu izvērtēšana

(1) Lai noskaidrotu apstākļus, kas izraisījuši vai veicinājuši atlīdzināmā kaitējuma nodarīšanu, lēmējinstāde, kas pieņēma lēmumu atlīdzināt kaitējumu, vai iestāde, kas tiesā bija pieaicināta atbildētāja pusē, mēneša laikā pēc galīgā nolēmuma spēkā stāšanās izvērtē katru konkrēto gadījumu, kad atlīdzināms kaitējums saskaņā ar lēmējinstādes lēmumu vai tiesas nolēmumu.

(2) Pēc visu kaitējuma atlīdzinājuma lietā esošo apstākļu izvērtēšanas lēmējinstāde, kas pieņēma lēmumu atlīdzināt kaitējumu, vai iestāde, kas tiesā bija pieaicināta atbildētāja pusē, lemj par materiālu nosūtīšanu piekritīgajai iestādei, lai izlemtu jautājumu par kaitējuma nodarīšanu atbildīgās amatpersonas saukšanu pie disciplinārtbildības, administratīvās atbildības vai kriminālatbildības.

27. pants. Amatpersonas civiltiesiskā atbildība

(1) Lai atlīdzinātu amatpersonas rīcības dēļ publisko tiesību juridiskajai personai nodarīto zaudējumu, attiecīgā publisko tiesību juridiskās personas iestāde vai piekritīgā iestāde atbilstoši šim pantam izvērtē un regresa kārtībā piedzen no amatpersonas pilnu vai daļēju zaudējuma atlīdzinājumu.

(2) Amatpersona ir civiltiesiski atbildīga par publisko tiesību juridiskajai personai nodarīto zaudējumu, ja tā ir tīši rīkojusies prettiesiski vai savā rīcībā pieļāvusi rupju neuzmanību.

(3) Tiesību normu nepareiza piemērošana vai interpretācija nav uzskatāma par rupju neuzmanību, ja viedoklis, kas bijis amatpersonas rīcības pamatā, nav uzskatāms par juridiski neadekvātu. Tas, ka augstāka iestāde vai tiesa vēlāk ir paudusi citu viedokli, nav apstiprinājums tam, ka amatpersonas viedoklis bijis juridiski neadekvāts.

(4) Koleģiālas lēmējinstādes amatpersonas par zaudējumu, kas nodarīts publisko tiesību juridiskajai personai, atbild saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu.

(5) Ja zaudējums nodarīts vairāku amatpersonu rīcības dēļ, atlīdzības summu, ko maksā katra attiecīgā amatpersona, nosaka, ievērojot tās atbildības un vainas pakāpi.

(6) Pieņemot lēmumu par zaudējuma atlīdzināšanu un nosakot, vai no amatpersonas prasāms pilns vai daļējs nodarītā zaudējuma atlīdzinājums, ņem vērā amatpersonas atbildības un vainas pakāpi.

(7) Amatpersonas civiltiesiskā atbildība iestājas neatkarīgi no tā, vai attiecīgo amatpersonu sauc pie disciplinārtbildības vai administratīvās atbildības.

(8) Šā panta nosacījumi neattiecas uz tiesnešu un prokuroru nepamatotu vai prettiesisku rīcību.

28. pants. Pret amatpersonu vērsta regresa prasība

(1) Normatīvajā aktā noteiktā piekritīgā iestāde (26. panta otrā daļa) sešu mēnešu laikā no dienas, kad publisko tiesību juridiskajai personai radās pienākums atlīdzināt kaitējumu, veic dienesta izmeklēšanu, lai noteiktu iespējamo atbildīgo amatpersonu, pret kuru varētu vērst regresa prasību.

(2) Ja amatpersona piekrit brīvprātīgi atlīdzināt nodarīto zaudējumu, tā atlīdzības summu samaksā no saviem naudas līdzekļiem vai vienojas ar darba devēju par atlīdzības summas ieturēšanu no sava atalgojuma.

(3) Ja amatpersona nepiekrīt brīvprātīgi atlīdzināt nodarīto zaudējumu vai nav iespējams atlīdzības summu ieturēt no šīs amatpersonas atalgojuma, jo tā vairs neatrodas darba vai dienesta tiesiskajās attiecībās ar iestādi, pret attiecīgo amatpersonu ceļ regresa prasību Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Regresa kārtībā iegūtos līdzekļus ieskaita tās publisko tiesību juridiskās personas budžetā, no kuras budžeta ir izmaksāta zaudējuma atlīdzība.

(5) Šā panta nosacījumi neattiecas uz tiesnešu un prokuroru nepamatotu vai prettiesisku rīcību.

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanās spēku zaudē likums "Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1998, 14. nr.; 1999, 11. nr.; 2001, 9. nr.; 2003, 22. nr.; Latvijas Vēstnesis, 2013, 187. nr.).

2. Privātpersona, kurai saskaņā ar šo likumu ir tiesības uz tāda kaitējuma atlīdzinājumu, kurš tai nodarīts ar iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesisku vai nepamatotu rīcību līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai un par kura atlīdzināšanu nav ierosināta tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā, iesniegumu par kaitējuma atlīdzināšanu iesniedz sešu mēnešu laikā no kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskā pamata rašanās brīža.

3. Iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu, kas Tieslietu ministrijai vai Ģenerālprokuratūrai iesniegts līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, attiecīgā iestāde izskata un zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu izvērtē atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kas bija spēkā līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai.

4. Lietas personas prasībā par kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar izmeklēšanas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības dēļ nodarīto kaitējumu, kurās pirms šā likuma spēkā stāšanās ir pieņemts prasības pieteikums un ierosināta tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā, izskata vispārējās jurisdikcijas tiesa prasības tiesvedības kārtībā, ievērojot šā likuma nosacījumus. Zaudējumu atlīdzību izmaksā Tieslietu ministrija no šim mērķim paredzētajiem valsts pamatbudžeta līdzekļiem.

5. Lietas, kuras šā likuma spēkā stāšanās dienā izskata saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu, lēmējiestāde vai tiesa izskata un zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu izvērtē atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kāds bija spēkā līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai.

Likums stājas spēkā 2018. gada 1. martā.

Likums Saeimā pieņemts 2017. gada 30. novembrī.

Valsts prezidents *R. Vējonis*

Rīgā 2017. gada 19. decembrī

